

מסרים מידידו הטוב של האדם

מכל דבר צריך ללמוד הוראה בעבודת ה', והדרך שבה אלפי כלבים הצילו חיי אדם במלחמת העולם השנייה מעניקה לנו יופי של השראה והכוונה בחיינו היהודיים

ב-2 לספטמבר ציין העולם שבעים וחמש שנים לסיום מלחמת העולם השנייה. לרגל זה רואיין עורך ספר ילדים חדש בשם "מייג'ור, כלב (שהוא) חייל" Major A Soldier Dog שמספר את סיפורו של כלב שנלחם בשורות צבא ארה"ב במלחמת העולם השנייה.

כשפרצה מלחמת העולם השנייה ואמריקה החליטה להתערב במלחמה, היו בצבא שהציעו להיות שארצות הברית נלחמת בשתי חזיתות יהיה מן הנכון להשתמש בכלבים במלחמה.

שימוש בכלבים למלחמה לא היה חדש. בכל המלחמות בהיסטוריה בני אדם השתמשו בכלבים, שנודעו כמי שהצליחו להציל אלפי חיילים. הבעיה הייתה שבפרוץ מלחמת העולם השנייה לצבא ארה"ב לא היה אפילו כלב אחד, לא הייתה יחידה לאימון כלבים ולא שום ידע בנושא.

הצבא פתח במבצע בשם 'כלבים להגנה'. הם פנו לתושבי ארצות הברית וביקשו שינדבו את הכלבים שלהם לצבא, והבטיחו שאחרי המלחמה הצבא יחזיר אותם חזרה לבעליהם.

באותו ספר ילדים מסופר על ילד בן חמש בשם סיד מור מצפון דקוטה, שהיה לו כלב ואביו הציע שיתרום אותו לצבא. הילד, שהיום הוא אדם מבוגר מאוד שגר באוהיו, מספר שעדיין הוא זוכר איך החייליים הגיעו עם רכב גדול, וצעקו לו: "ילד, יש לך שלש דקות להיפרד מהכלב, אנחנו ממהרים". החייליים ניסו להרים את הכלב ולהכניס אותו לרכב, אבל הכלב התנגד. הוא אפילו נשך את אחד החייליים.

ואז אביו של סיד אמר לחיילים "תנו לילד להיכנס לכלוב והכלב ירוץ אחריו", וזה מה שהם עשו. בתוך הכלוב הילד חיבק את הכלב בחוזקה, ואז אחד החיילים שלף את הילד מתוך הרכב, סגר את דלת הרכב בחוזקה והם עזבו את המקום בסערה. סיד אומר שעד היום הוא זוכר את כאב הפרידה.

כעשרים אלף כלבים מכל הסוגים גויסו למאמץ המלחמתי, והצבא היה צריך לאמן אותם לשלל פעולות צבאיות: לגלות מוקשים, להציל חיילים פצועים, למטרות ריגול ועוד דברים רבים שכלבים עשו בשדה הקרב.

הם הקימו חמישה מחנות אימונים ברחבי ארצות הברית, שבכל אחד מהם היה מקום לאלפיים כלבים, ולאחר שאימנו אותם שלחו אותם לנקודות בכל העולם שבהן שהו חיילי צבא ארה"ב.

תוך כדי אימונים, הם למדו את הכללים לאימון נכון של כלבים, הם גילו שני כללים חשובים: א. הכלב צריך לקבל הוראות אך ורק מאדם אחד, ושהוא הבעלים היחידי שלו. כלב לא יכול להיות ממושמע לכמה אנשים כי זה יוצר בלבול. ב. והוא העיקר ☹ לא לאמן אותו בשיטות של הפחדה, שאם הוא לא יעשה את רצון אדונו הוא ייענש בעונשים פיזיים, כמו הרעבה וכיוצא בזה. במלחמה הוכח שכלב שמונע מתוך פחד הרבה פעמים לא עושה את הדברים הנכונים כי הפחד משתק אותו והוא לא עושה כלום. אך כשמאמנים אותו מתוך אהבה הוא יעשה הכול למען אדונו.

בסוף המלחמה החזירו את הכלבים ששרדו לארצות הברית, כדי להשיב אותם לבעלים שלהם כפי שהבטיחו מראש. אבל אז התברר שזוהי משימה מסובכת, כי אחרי כמה שנים במלחמה הם הפכו לתוקפניים ומסוכנים ולכן היו צריכים קודם לשלוח אותם לאותם מחנות אימונים כדי לאמן אותם שוב להיות 'חיות בית'. בנוסף, התברר שהרבה מהבעלים נפטרו או שינו כתובות. הצבא השקיע המון משאבים כדי להחזיר את הכלבים לבעליהם.

סיד מור היה אחד מאלו שקיבל את הכלב בחזרה. הוא מספר שהכלב לא שמר לו טינה על כך ששלח אותו למלחמה, אלא להיפך, חזר אליו בשמחה

והפגישה הייתה מאוד שמחה. אבל הילד עצמו התבייש מהכלב על כך שהוא תרם אותו לצבא.

הספר שיצא לאור נכתב מתוך מבט של כלב, בניסיון לתאר איך הוא חווה את המלחמה. אצל כלבים חוש הריח הוא המפותח ביותר, ורק לאחריו בא חוש השמיעה, וחוש הראייה הוא הכי פחות מפותח. באופן הזה נכתב הספר.

נאמנות ואהבה

הרבי הזכיר פעמים רבות את דברי הבעש"ט שמכל דבר שיהודי רואה או שומע עליו ללמוד הוראה בעבודת ה', בפרט שבתקופת משבר הקורונה קרה דבר מוזר: בהתחלה אנשים פחדו מבעלי החיים שלהם, וחששו שהם יפיצו את המחלה, אבל תוך כמה שבועות המגמה התהפכה וחל זינוק חד באימוץ כלבים עד שכמעט כל הכלבים שנמצאו בבתי מחסה אומצו למשפחות. בימינו, כלב אחד למשפחה זוהי חובה, שני כלבים זה רשות, שלושה כלבים זה כבר יוהרה² הרי שבוודאי אנו צריכים ללמוד מהם הוראה בעבודת ה'.

הדבר הראשון שרואים אצל כלבים זוהי הנאמנות שלהם. אפילו כשהבעלים שלהם שלחו אותם למלחמה בלי לקבל את הסכמתם, הרי כשהם חזרו הם נשארו אוהבים ולא שמרו להם טינה.

קורה לפעמים שאנשים עוברים מצבים קשים בחיים. אם זו התמודדות עם בעיות בריאות או ענייני פרנסה, מאבדים את מקום העבודה וכו', והם הופכים למרירים ומרוגזים. הם שואלים את עצמם למה זה קרה לי דווקא, כל ימי אני משתדל להיות אדם ישר, "אני תמיד עשיתי את הדברים הנכונים", מדוע זה מגיע לי? זה יוצר אנטגוניזם ליהדות. הוא מרוגז, אז הוא לא מניח תפילין, הוא לא בא לבית הכנסת וכו'. אם פעם הוא שמר כשרות, הרי שבגלל מה שקרה לו הוא הפסיק לשמור וכו'. אז אם יש לנו משהו ללמוד מכלבים זוהי הנאמנות והמסירות בכל מחיר.

הוראה שנייה היא מהדרך שבה צריך לאמן כלבים. מחד, לכלב צריך

להיות ברור מיהו כאן בעל הבית. יש לו בעלים אחד והוא שומע בקולו. מאידך, צריך לאמן אותו בשיטה של אהבה, לא בשיטה של יראה.

תפסיקו לפחד

כולנו מכירים את התפילה "אבינו מלכנו". הכינוי הכפול 'אבינו מלכנו' מסמל שני סוגי קשר ויחס שיש לנו עם הקב"ה. מצד אחד הקב"ה הוא אבינו אב הרחמן, זהו קשר אוהב בין אבא לבן בין הורה לילדיו. אבא יעשה הכול עבור הילד שלו. מאידך, יש כאן גם יחס של מלך שיש לו נתינים שעליהם לשמוע לכל אשר יצווה אותם. זהו יחס יותר של פחד ויראה.

יהודי צריך את שני סוגי הקשר עם הקב"ה. צריך לעבוד את ה' באהבה כמו בן שאוהב את אביו, ומאידך צריך גם את הצד השני, את היראה. אדם שעובד את ה' רק מאהבה יכול לפעמים להתנהג באופן שנוגד את רצון ה'.

כמו שביחסים בין בני זוג לא מספיק שהבעל אוהב את אשתו, הוא צריך גם ממד של יראה, כי אחרת מרוב 'אהבה' הרי שנגד רצונה הוא יחליט מה טוב עבורה, ולכן עליו לכבד את רצונה, את מה שהיא ביקשה ממנו ולא יחליט בשבילה מה טוב עבורה, בדומה לכך מתנהלת מערכת היחסים שלנו עם הקב"ה.

ראש-השנה תשפ"א חל בשבת, ולכן איננו תוקעים בשופר ביום הראשון של החג. יבוא יהודי, ומתוך אהבה גדולה למצוות שופר הוא דווקא יתקע בשופר² בשביל זה צריך את ממד היראה, שלא משנה כמה אנחנו רוצים לשמוע קול שופר, אנחנו עושים את רצון ה'. ומחר, רבותיי, נצטרך לחזור שוב לבית הכנסת כדי לשמוע קול שופר.

אבל בתפילה של "אבינו מלכנו" אנו מקדימים את ה'אבינו' ל'מלכנו', את האהבה ליראה. כי בסופו של דבר, המנוע של היהודי, שנותן לו את הרצון והחשק לקיים מצוות, זוהי האהבה לקב"ה.

בהיסטוריה היהודית יהודים הקריבו הכול כדי לזכות לקיים מצוות. סבי, הרב אהרן חזן ע"ה, התגורר בברית-המועצות וצעד רגלית שעות רבות כדי לברך על הלולב בחג הסוכות. כל היום הסתכם בהליכה של שעות כדי לברך על הלולב וכמה שעות חזרה לביתו כדי לחגוג עם משפחתו את חג הסוכות, ועוד מעשי מסירות נפש לרוב. הנהגה כזאת לא באה מתוך יראה אלא להיפך, מתוך אהבה גדולה ורצון להתקשר לקב"ה, ולכן, בסופו של דבר עלינו לפתח ולטפח את האהבה שלנו לקב"ה.

בארה"ב הרבה פעמים אנשים אומרים שהם מקיימים מצוות כי אחרת יהיה להם רגשות אשמה. זה קיום מצוות מתוך יראה, זה לא מחזיק מעמד, כי בסוף נמאס להרגיש אשם. צריך לחנך את הילדים לקיים מצוות מתוך אהבה, וזה יביא לחיות בקיום המצוות, וזה עובר מדור לדור. זה 'מדבק'.

מריחים? זה טוב

והמסר האחרון שאפשר ללמוד מהכלבים זה שבשונה מבני אדם לכלבים יש חוש ריח מאוד מפותח.

כולנו מכירים את הביטוי "זה מריח לא טוב", דהיינו, מבטאים כאן משהו מסתורי, שלמרות שעל פניו הסיטואציה נראית ונשמעת טוב, משהו באינטואיציה שלנו אומר לנו להתרחק.

כל אחד מאיתנו צריך לפתח את חוש הריח היהודי שלו, דהיינו, שגם כשהוא רואה משהו שלכאורה נראה כשר לעשייה, חוש האינטואיציה היהודי שלו יוכל לחוש שיש פה משהו שלא מריח כראוי, שבסוף היום לא מתאים ליהודי או ליהדות.

מספרים על אישה שבאה לרב עם תרנגול בידה שיפסוק האם התרנגול כשר. בעוד הרב מעיין בשאלה נכנסת הרבנית, זורקת מבט על העוף ואומרת "זה אולי כשר אבל מסריח?".

חוש הריח הוא החוש הכי רוחני באדם. חוש הריח מאוחד עם הנשמה, ולכן

ככל שאנו מתחברים יותר עם הנשמה אנו מפתחים יותר את חוש הריח היהודי שלנו.

הנביא ישעיהו אומר שסימן ההיכר של המשיח הוא "והריחו ביראת ה'" (ישעי' יא, ג) ואומרת הגמרא שהוא יהי' "מורח ודאין" (סנהדרין צג, ב) שפירושו שהמשיח ידון וישפוט לא על פי מה שרואות עיניו ולא לפי מה ששומעות אוזניו אלא על פי הריח. הוא לא יהיה זקוק לעדים וראיות אלא יהיה לו חוש ריח רוחני של יראת ה'.

רבתיי, כשאנו נפתח את חוש הריח היהודי נרז את ביאת המשיח שיגאל אותנו בקרוב ממש.